

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 7Co/28/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8121202069
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 11. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Branislav Breza
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2022:8121202069.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Branislava Brezu a sudcov JUDr. Martina Filákovského a JUDr. Anny Kovaľovej v právnej veci žalobcov: 1. Ing. C. C., nar. XX.XX.XXXX, bývajúceho v J., na ul. J. č. 7, 2. H. H. C., J., nar. XX.XX.XXXX, bývajúceho v J., na ul. Z. č. XX, 3. L. C., nar. XX.XX.XXXX, bývajúcej v J., na ul. Y. č. XX a 4. Y. C., nar. XX.XX.XXXX, bývajúceho v J., na ul. Z. č. XX, právne zastúpených: Advokátska kancelária Fabian a Novosad s.r.o., so sídlom v Prešove, na ul. Masarykovej č. 16, IČO: 51 913 984, proti žalovanej: H. H., nar. XX.XX.XXXX, bývajúcej v J., na ul. H. R. č. X, právne zastúpenej: RIEDL advokátska kancelária s. r. o., so sídlom v Prešove, na ul. Slovenskej č. 46, IČO: 54 359 490, o určenie, že vec patrí do dedičstva, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 16.03.2022 č.k. 11C 15/2021-95, takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok.

Žalobcom sa priznáva voči žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Prvoinštančný súd napadnutým rozsudkom určil, že do aktív dedičstva po poručiťke H. C., rod. B., nar. XX.XX.XXXX, zomrelej XX.XX.XXXX patria finančné prostriedky vo výške 8.713,90 eur. Žalobcom priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Rozhodnutie odôvodnil tým, že pri žalobách o určenie predmetu dedičstva ide o posúdenie, či poručiťel bol v čase smrti vlastníkom konkrétnej veci (práva). Požadované určenie sa vzťahuje ku dňu smrti poručiťela a okolnosti, ktoré nastali po tomto dni, nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 16.12.2010, vydané vo veci 3Cdo 154/2010).

3. Predmetom tohto sporu bolo zistenie, či poručiťka H. C. v čase smrti vlastnila aj finančnú hotovosť vo výške 10.000 eur. Žalovaná totiž v písomnom vyjadrení k žalobe popierala, že by menovaná mala nejaké úspory s poukazom na jej nízky dôchodok.

4. Žalobcovia, ktorí úspory poručiťky v konkrétnej výške nevideli, videli len to, že ich mala v obálke v zásuvke a vedeli o nich z rozprávania poručiťky, boli v ťažšej dôkaznej situácii. Bolo ich dôkaznou povinnosťou označiť dôkazy na preukázanie ich skutkového tvrdenia o spomínaných úsporách poručiťky. Je pritom nesporné, že táto žila v spoločnej domácnosti, s výnimkou posledných dvoch mesiacov, kedy bola umiestnená v zariadení sociálnej starostlivosti, so žalovanou a jej manželom. Žalovaná teda mala nepochybne lepší prehľad o majetku poručiťky ako žalobcovia, ktorí ju navštevovali sporadicky. Za najdôležitejší dôkaz podporujúci tvrdenie žalobcov sa považovalo vyjadrenie samotnej žalovanej na pojednávaní pri prejednaní dedičstva po poručiťke, ktorým nepoprela tvrdenie o finančnej hotovosti poručiťky vo výške okolo 10.000 eur, ale bránila sa tým, že tieto peniaze boli určené na pohreb

a zvyšok ako odmena pre ňu za to, že opatrovala poručiťku. Túto zápisnicu podpísala aj žalovaná a na pojednávaní v tomto spore nevedela jej obsah rozumne vysvetliť. Uviedla len to, že sa cítila zle. Dané vyjadrenie žalovanej v dedičskom konaní, ktoré bolo spontánne ako reakcia na požiadavku ostatných dedičov o zahrnutie do pozostalosti aj spomínanej peňažnej hotovosti bez možnosti nejakej jej prípravy, sa považovalo za hodnoverné na rozdiel od neskorších vyjadrení žalovanej v tomto spore, ktoré sú však v rozpore s týmto jej spontánnym vyjadrením v dedičskom konaní. Navyše v písomnom vyjadrení žalovaná popierala akékoľvek úspory žalovanej s poukazom na nízke príjmy poručiťky, hoci zároveň poukázala na to, čo všetko poručiťka uhrádzala, pričom tieto jej výdavky vyčíslila až na 9.235 eur. Na jednej strane teda spochybňovala to, že by poručiťka bola schopná nejaké peniaze usporiť a na druhej strane uviedla, čo všetko sa z úspor poručiťky uhradilo a napokon na pojednávaní v tomto spore potvrdila aj jej úspory, ale v podstatne nižšej sume a to 3.000 eur. Z toho možno vyvodiť záver, že písomné vyjadrenie žalovanej v tomto spore, ktorým žalovaná popierala akékoľvek úspory, sú v rozpore s tým, čo uviedla pri svojom výsluchu na pojednávaní. Tieto opakované rozpory (vyjadrenie pri prejednaní dedičstva, písomné vyjadrenia v tomto spore a výpoveď na pojednávaní) už samy o sebe vyvolávajú pochybnosť o hodnovernosti tvrdení žalovanej zvlášť, ak tieto pochybnosti boli umocnené aj výpoveďami svedkýň. Svedkyňa JUDr. A. C. - notárka, ktorá prejednávala dedičstvo po poručiťke potvrdila pravdivosť vyjadrenia žalovanej v zápisnici, pričom ide o výpoveď, o pravdivosti a hodnovernosti ktorej nemôžu byť žiadne pochybnosti. Svedkyňa potvrdila, že žalovaná nespochybnila pri prejednaní dedičstva výšku úspor poručiťky predstavujúcich sumu okolo 10.000 eur, pretože ak by ich spochybnila, bolo by to rozhodne konštatované v zápisnici.

5. Súd nemal dôvod neveriť ani výpoveďiam svedkýň L. C. a C. C., ktoré sú síce blízkymi príbuznými žalobcov, ale ich výpovede zapadajú do mozaiky tohto prípadu. Navyše potvrdili skromný spôsob života poručiťky a jej vlastné opakované vyjadrenia o úsporách v roku 2018 a koncom roku 2019, ako aj to, že úspory vo výške 10.000 eur potvrdila samotná žalovaná po smrti poručiťky, na čo poukázala svedkyňa C. C..

6. Žalovaná navrhla vypočuť ako svedka svojho manžela E. H., ktorý však svojou výpoveďou vôbec jej nepomohol, keďže nevypovedal presvedčivo, ale rozporuplne. Najprv potvrdil úspory poručiťky v čase smrti, potom ich rozhodne poprel. V súlade so žalovanou vypovedal o odovzdaní sumy 3.000 eur poručiťkou jeho manželke, ale tvrdil, že to bolo 4 roky pred smrťou poručiťky, hoci žalovaná vypovedala, že k tomu došlo koncom roka 2019, teda pár mesiacov pred jej smrťou. Hoci v záverečnej časti výpovede svedok popieral úspory, pripustil, že na požiadavku žalobcu v 1. rade a jeho manželky urobil akési vyúčtovanie, pričom súd považoval za nelogické, že ak by poručiťka nemala mať žiadne úspory, aký by bol dôvod tohto vyúčtovania, ktoré v skutočnosti predstavovalo rozpis výdavkov.

7. Obrana žalovanej spočívala v tom, že poručiťka nemala žiadne úspory, ktoré vzhľadom na svoje príjmy a dôchodok ani nemohla ušetriť, resp. že žalovaná ich nikdy nevidela. Takáto obrana v porovnaní s ostatnými dôkazmi je však nepostačujúca a napokon na pojednávaní ju do určitej miery vyvrátila samotná žalovaná, keď priznala určité úspory poručiťky, ale v nižšej sume - 3.000 eur. Opäť len potvrdila nekonzistentnosť svojich vyjadrení, čo nepochybne vedie k záveru o absencii ich hodnovernosti. Za úplne prirodzené a bežné sa považovalo, že starší človek šetrí peniaze pre prípad svojej smrti a že za tým účelom dokáže byť veľmi šetrný, o čom napokon vypovedali aj už spomínané svedkyne. Poručiťka, aj keď mala nízky dôchodok, na náklady na bývanie a na stravu prispievala len 1/3 a žiadne iné pravidelné výdavky nemala, čo potvrdila aj žalovaná na pojednávaní. Preto nemožno považovať za nemožné, že by nemohla usporiť ku dňu svojej smrti sumu 10.000 eur zvlášť, ak, a to je nesporné, v roku 2010 odpredala pozemky za 6.890 eur.

8. Za rozhodujúce pri vyhodnotení všetkých dôkazov sa teda považovalo to, že žalovaná pri prejednaní dedičstva nespochybnila tvrdenie ostatných dedičov v zastúpení žalobcu v 2. rade o úsporách poručiťky minimálne 10.000 eur v čase jej smrti a bránila sa len tým, že tieto peniaze jej darovala matka za jej opateru, čo však nepreukázala. Súdny komisár nemal inú možnosť len nepojať do súpisu aktív majetku poručiťky uvedené úspory pre ich spornosť, keďže z vyjadrenia žalovanej vyplynulo, že v čase smrti už poručiťka nebola ich vlastníčkou.

9. Po vyhodnotení všetkých dôkazov sa dospelo k záveru, že žalobcovia preukázali, že v čase smrti poručiťka H. C. vlastnila usporenú hotovosť 10.000 eur a po odpočítaní nákladov na pohreb vo výške 1.286,10 eur, ako to bolo ustálené v dedičskom rozhodnutí, súd prvej inštancie určil, že do dedičstva

po poručiiteľke patrí suma 8.713,90 eur. Žalovaná totiž nepreukázala, aby akúkoľvek časť úspor jej poručiiteľka darovala.

10. K najzákladnejším zmenám civilného procesu patrí zavedenie princípu formálnej pravdy, nie materiálnej, ako tomu bolo za predchádzajúcej právnej úpravy. Vyplýva to z ust. § 185 C.s.p. Formálnou pravdou sa rozumie, že súd pri rozhodovaní vychádza výlučne z dôkazov, ktoré navrhli strany sporu. Súd sa preto nemusí dostať k úplnému zisteniu pravdy vzhľadom na to, že si o spore môže urobiť svoj obraz iba v rozsahu, v akom mu ho vykreslia strany sporu svojimi tvrdeniami a súvisiacimi dôkazmi. Dôraz sa kladie na procesnú diligenciu strán sporu, čoho dôsledkom je obmedzenie dôkaznej iniciatívy súdu a jej presun takmer bezvýhradne na strany sporu. Princíp materiálnej pravdy bol zachovaný len pri konkrétnych druhoch sporov, medzi ktoré však tento spor nepatrí.

11. K tvrdeniu právneho zástupcu žalovanej v jeho záverečnom prednese o tom, že účastníci dedičského konania nie sú poučovaní o povinnosti popretia skutkových tvrdení a dôsledkoch ich nepopretia, súd uviedol, že toto je irelevantné. V Civilnom mimosporovom poriadku žiadne takéto povinnosti uvedené nie sú, mimosporový poriadok je totiž postavený na celkom iných základoch a princípoch ako Civilný sporový poriadok, keďže účelom mimosporového konania je zistenie materiálnej pravdy na rozdiel od sporového konania, v ktorom ide o formálnu pravdu. Pre vyhodnotenie obsahu zápisnice z pojednávania v dedičskej veci bolo irelevantné, či prednesy účastníkov boli vykonané bez nejakého poučenia, na ktoré poukázal právny zástupca žalovanej, ale relevantné bolo to, čo spontánne uvádzali a to predovšetkým žalovaná, na čo bolo poukázané v predchádzajúcej časti rozsudku. Za neopodstatnenú obranu žalovanej sa považovala aj argumentácia právneho zástupcu o tom, že v prípade vyhovenia žalobe, keďže žalovaná popiera existenciu úspor poručiiteľky v čase jej smrti, by bolo ďalšie dedičské konanie obtiažne. Takýto výklad by znamenal, že pokiaľ jeden z dedičov po poručiiteľovi by sám disponoval s nejakou vecou poručiiteľa po jeho smrti a prípadne by ju zapieral, ostatní dedičia by nemali možnosť domáhať sa v sporovom konaní určenia, že táto vec patrí do dedičstva, čo by bolo nielen nespravodlivé, ale bolo by to aj v rozpore so zákonom a to konkrétne s ust. § 212 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku, ktoré práve slúži k riešeniu takýchto situácií.

12. Výrok o trovách bol odôvodnený ust. § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, ods. 2 C.s.p.

13. Proti tomuto rozsudku podala v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaná. Navrhla rozsudok zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Ako dôvod uviedla, že prvoinštančný súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Existencia žalovaných aktív nebola žalobcami spoľahlivo a bez pochybností preukázaná. Rozhodnutie bolo založené iba a výlučne na prezumpcii existencie sumy 10.000 eur vo vlastníctve poručiiteľky v čase jej smrti. Tieto financie nikto zo žalobcov, ani zo svedkov nikdy nevidel a celá žaloba je postavená iba na tvrdení, že poručiiteľka sa posledných 10 rokov pred smrťou vyjadrovala, že týmito financiami disponuje. Vyjadrenie žalovanej v dedičskom konaní nemôže byť za žiadnych okolností považované za uznanie existencie sumy okolo 10.000 eur. Jednalo sa o popretie tohto nároku a z podstaty vecí nemôže byť popretie nároku stotožňované s uznaním existencie nároku.

14. Výsluch svedkyne, notárky prejednávanej dedičstvo, nebol tak jednoznačný ako to z odôvodnenia rozsudku vyplýva. V monologickej časti notárka neuviedla žiadne skutočnosti, pretože si na danú vec vôbec nespomínala. Že by v zápisnici o prejednaní dedičstva zachytila konštatovanie rozporu vo výške nároku, bola už len odpoveď na multiplikované otázky súdu ako by postupovala v tom - ktorom prípade a nie to, ako postupovala v tomto konkrétnom prípade. Výsluch notárky bol od počiatku irelevantným dôkazným prostriedkom, nakoľko z pohľadu vyťažnosti notárky ako súdneho komisára je nepredstaviteľné, aby sa na všetky okolnosti tohto dedičského konania mohla rozpamätať.

15. V celom konaní sa uvádzalo, že poručiiteľka disponovala v čase svojej smrti sumou cca 10.000 eur, inokedy okolo 10.000 eur. Je tak zjavné, že samotní žalobcovia nemali vedomosť o existencii konkrétnej veci, ktorú žiadali zahrnúť do dedičstva. V petite žaloby je suma konkrétna, ale tá sa pri odpočítaní nákladov na pohreb môže odvíjať iba od preukázateľnej existencie držby hotovosti, čo dokázané nebolo. Žalovaná žiadnu hotovosť po smrti matky v byte nenašla, o žiadnej nevedela a žiadnu nevezala. Napadnutý rozsudok je tak nevykonateľný.

16. Žalobcovia navrhli rozsudok ako vecne správny potvrdiť.

17. Odvolací súd v zmysle zásad ust. § 379, § 380 a § 381 C.s.p. preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania a zistil, že odvolanie žalovanej nie je opodstatnené.

18. Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

19. Len na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku je potrebné poukázať na článok 15 základných princípov Civilného sporového poriadku, podľa ktorého dôkazy a tvrdenia strán sporu hodnotí súd podľa svojej úvahy v súlade s princípmi, na ktorých spočíva tento zákon, pričom žiadny dôkaz nemá predpísanú zákonnú silu.

20. Okrem základných princípov je hodnotenie dôkazov upravené v ust. § 191 C.s.p. Vychádzajúc z tohto ustanovenia, dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo. Vierohodnosť každého vykonaného dôkazu môže byť spochybnená, ak zákon neustanovuje inak.

21. Hodnotením dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej vykonané procesné dôkazy hodnotí z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Súd pri hodnotení dôkazov v zásade nie je obmedzovaný právnymi predpismi v tom, ako má z hľadiska pravdivosti ten ktorý dôkaz hodnotiť. Uplatňuje sa tu zásada voľného hodnotenia dôkazov. Každý vykonaný dôkaz môže byť prostriedkami procesného útoku a prostriedkami procesnej obrany spochybnený tým, že sa pripúšťa dôkaz opaku dokazovanej skutočnosti. Inak povedané, žiaden dôkaz nedisponuje predpísanou legálnou silou, ktorá by nepripúšťala dôkaz svojho opaku.

22. Cieľom dôkaznej povinnosti je unesenie dôkazného bremena v rozsahu, v ktorom dôkazné bremeno spočíva na strane sporu bez ohľadu na jej procesné postavenie. Nesplnenie dôkaznej povinnosti prináša so sebou také rozhodnutie súdu, ktoré vychádza zo skutkového základu zisteného z dôkazov navrhnutých stranou sporu v opačnom procesnom postavení, než je strana sporu, ktorá nespĺnila alebo nedostatočne splnila svoju dôkaznú povinnosť. Splnenie dôkaznej povinnosti neznamená automaticky unesenie dôkazného bremena. Dôkazným bremenom v spojitosti s dôkaznou povinnosťou sa rozumie zodpovednosť strany sporu za výsledok konania, ktorý závisí od zistení z navrhnutých a vykonaných dôkazov. V praxi môžu navrhnuté dôkazy vyznieť ako nepoužiteľné zdroje informácií vo vzťahu k uplatnenej súdnej ochrane bez zreteľa na procesné postavenie strany sporu. Zmysel uplatňovania dôkazného bremena spočíva v zabezpečení reálneho uplatnenia základného práva na súdnu ochranu aj v prípadoch, v ktorých sa vykonajú všetky navrhnuté dôkazy a súd napriek tomu nemá jednoznačný skutkový základ pre svoje rozhodnutie. V takom prípade musí rozhodnúť v situácii dôkaznej núdze, ktorej dopad pričíta tej strane, na ktorej predovšetkým podľa predpisov hmotného práva leží dôkazné bremeno, t.j. zodpovednosť za preukázanie skutočností významných z hľadiska hmotného práva.

23. V prejednávaní veci žalobcovia dostatočným spôsobom preukázali dôvodnosť ním uplatneného nároku. Za zásadný a rozhodujúci dôkaz podporujúci tvrdenia žalobcov o existencii finančnej hotovosti poručiťky vo výške okolo 10.000 eur aj odvolací súd, rovnako ako súd prvej inštancie, považuje vyjadrenie samotnej žalovanej na pojednávaní konanom dňa 16.09.2020 pred Notárskym úradom notárky JUDr. A. C.. Vo vzťahu k finančnej hotovosti cca vo výške 10.000 eur, ktorú žalobcovia požadovali pojať do súpisu aktív dedičstva, žalovaná vyhlásila, že táto finančná hotovosť mala byť použitá na vystrojenie pohrebu a zbytok mal ostať žalovanej za niekoľkoročnú opateru poručiťky. Žalovaná vo vzťahu k výške finančnej hotovosti žiadne výhrady nemala a zápisnicu po jej prečítaní a schválení následne aj podpísala.

24. Ako to vyplýva z obsahu zápisnice o pojednávaní v dedičskej veci po poručiťke H. C., jediným dôvodom, pre ktorý žalovaná nesúhlasila s tým, aby finančná hotovosť požadovaná žalobcami bola pojatá do súpisu aktív, bolo to, že finančná hotovosť jej bola darovaná poručiťkou za opateru a teda v čase svojej smrti už poručiťka nebola vlastníčkou týchto finančných prostriedkov. Tvrdenie o darovaní finančných prostriedkov je ale tvrdením žalovanej, ktoré však táto strana sporu ničím právne významným

nepreukázala. Za takejto situácie záver, podľa ktorého finančné prostriedky vo výške 8.713,90 eur patria do aktív dedičstva po poručiťke H. C., má oporu vo vykonanom dokazovaní.

25. S prihliadnutím na uvedené odvolací súd postupom vyplývajúcim z ust. § 387 C.s.p. rozsudok ako vecne správny potvrdil.

26. Zároveň v odvolacom konaní úspešným žalobcom bola priznaná i náhrada trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % podľa ust. § 396 ods. 1, § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 a ods. 2 C.s.p. s tým, že o výške náhrady týchto trov rozhodne súd prvej inštancie.

27. Rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 odsek 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 odsek 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 odsek 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).